

Kinderen zien soms maar drie letters tegelijk
en missen daardoor het hele woordbeeld

Over fixatie disparatie

Een onzichtbare belemmering

Fixatie disparatie is een visuele disfunctie die een onzichtbare belemmering vormt bij vaardigheden op het gebied van lezen, spelling en concentratie. Het belemmert een basisvoorwaarde bij het lezen en schrijven: het goed kunnen zien van de letters en cijfers.

'Kijk nou eens goed, Joris!' Een zin die Joris meer stress oplevert dan het beoogde effect van de meester die het zegt. Joris maakt veel fouten in zijn werk en de meester eist dat Joris beter kijkt en het dan opnieuw doet. Alsof het zo is dat Joris niet goed heeft gekeken. En Joris doet het, want de meester zal het wel weten. Joris kijkt opnieuw, hij tuurt en staart naar de tekens in zijn boek. Maar die blijven hetzelfde als daarnet. Wat bedoelt de meester toch? Hij ziet wat hij ziet; meer kan hij er niet van maken.

'Kijk eens goed wat er staat!' zegt de meester. Joris wordt onzeker. Dit is al de zoveelste keer dat hem wordt aangeraden om beter te kijken. Het vechtvluchtsysteem van Joris wordt ingeschakeld: er komt adrenaline vrij in zijn lichaam om te vechten of te vluchten. Door de adrenaline wordt zijn bloed naar de lange spieren in zijn armen (vechten) en benen (vluchten) gestuurd. Doordat het bloed op zo'n moment nodig is voor de lange spieren, wordt het weggehaald bij de kleine spieren, waaronder de kleine oogspieren. Het gevolg is dat Joris stress op zijn ogen krijgt en in plaats van beter, juist slechter gaat zien. Steeds als hij een nieuwe taak krijgt, voelt Joris zich zenuwachtiger worden en blokkeert door onzekerheid.

Zowel Joris als de leerkracht weten niet dat Joris leidt aan fixatie disparatie, een visuele disfunctie die maakt dat hij de dingen anders ziet dan de meeste mensen. Joris en zijn omgeving gaan ervan uit dat iedereen hetzelfde ziet, maar niets is minder waar. Kijken doe je met je ogen, maar het 'zien' wordt door je hersenen geregeld. Een visuele disfunctie kan de oorzaak zijn van leerproblemen. Door de nog grote onbekendheid van fixatie disparatie komen kinderen die hiermee kampen in een vicieuze cirkel terecht, waarbij de oorzaak vaak in de verkeerde hoeken wordt gezocht.

Fixatie disparatie

Fixatie disparatie is een visuele disfunctie die veroorzaakt wordt door een onjuiste samenwerking van de ogen. Mensen hebben twee ogen die vanuit een verschillende positie hun werk doen. Ze nemen beide afzonderlijk waar. Wat de ogen afzonderlijk zien, moet samenvloeien tot één beeld, het zogenaamde fixeren.

Als we ergens naar kijken, moeten beide ogen dus goed samenwerken om tot één beeld te komen. Wanneer deze fixatie niet goed verloopt, spreken we van 'disparaat', oftewel *fixatie*

Anneke Bezem

Anneke Bezem (M.Sc.) heeft ruim 28 jaar onderwijservaring als docent wiskunde. Zij heeft zich gespecialiseerd in beeld- en taaldenken en visuele disfuncties. Sinds 2010 is Anneke ook opleider van visueel screeners.

